

MEMUR YARGILAMALARI DOSYASI

Dink Cinayetinde Polislerin Soruşturulmasına İzin Yok

Müfettişler Trabzon'da sekiz polis için Dink cinayetinde "kusurları yok" dedi; Valilik soruşturmaya izin vermedi. Dink ailesi avukatları itiraz ediyor.

Cerrah yargılanmayacak

Mahkeme, Dink cinayetinde ihmali bulunduğu öne sürülen Cerrah'ın yargılanmasına izin vermedi.

Soruşturmaya izin verilmedi

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Şemdinli olayında ihmalleri olduğu gerekçesiyle eski Hakkari Valisi, İl Jandarma Alay Komutanı ve eski Şemdinli Kaymakamı hakkında yapılan suç ihbarının işleme konulmamasına karar verdi.

Beş Yılda 5 bin 672 "İhlali Soruşturmaya İzin Yok" Kararı

Türkiye'nin Avrupa Konseyi'ne verdiği istatistiklere göre, 2003-2007'nin ilk dokuz ayında, güvenlik kuvvetlerinin hak ihlallerine dair iddialarda, idari yetkililer 5 bin 672 kez "izin yok" dedi. Konsey yargılamanın izne tabi olmasının kalkmasını istiyor.

Bunlar nasıl oluyor? Nasıl olabiliyor da CUMHURİYET Türkiye'sinde, bir savcı görevi olan "suçları soruşturmak için, bir mahkeme bir suçu kovuşturmak için -eğer sanık memur ise- idareden "izin" istiyor?

Böyle bir durum feodal yapılarda anlaşılabilir. Eğer katil ağa'nın has adamı ise, kadı efendi, ağasından izin almadan onu yargılayamaz. Ağa "Tanırım, iyi çocuktur" dedi mi iş biter. Bitmezse kadının işi biter.

İyi de Türkiye devleri cumhuriyet değil mi? Her yıl 29 Ekimde neyi kutluyoruz?

Memur yargılamalarına özel yasa

86 yıllık geçici(!) yasa

İkinci meşrutiyet döneminde, memurların yargılanması sürecini ve koşullarını içeren ‘Memurin Muhakemat-ı Hakkında Kanun-u Muvakkat’ geçici bir yasa olarak çıkarıldı. Osmanlı döneminde çıkarılan ve 1999’a kadar (tam 86 yıl) yürürlükte kalan bu ‘geçici’ yasa özetle, amirlerin yargılanması istenen memur hakkında rapor hazırlamasını ve ‘Şurayı Devlet Mülkiye Dairesi’ne (Danıştay) tevdi etmesini öngörüyordu. Yasaya göre, Danıştay da ilgili memurun yargılanıp yargılanmaması kararını alıyordu.

Yeni yasa, Eski mantık

DSP, MHP ve ANAP arasında kurulan 57’nci Hükümet’in programında *"Devletin denetim yetkisinin gereği gibi kullanılması için kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması"*na ve *"Yolsuzlukla mücadelede her türlü yasal imkan ve vasıtalarla yararlanılarak sürdürülmesi"*ne vurgu yapılmıştı. Bu hükümet, 1999’da Osmanlı’nın bürokrasiyi hukuk dışı tutma anlayışını daha da keskinleştirerek Anayasa 129/5’in desteğiyle ‘Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun’u çıkardı. Yeni kanuna göre, suç işleyen memurun kaderi amirine bağlandı; yargılama izninde son sözü söyleyen Danıştay’ın yetkileri de önemli ölçüde tırpanlandı; Danıştay’ın kullandığı yetki, yasada belirlenen vali, bakan veya başbakana devredildi; *'görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin yasa hükümleriyle suçun niteliği yasalarda gösterilen soruşturma usullerine ilişkin hükümler saklıdır'* denilerek Yükseköğretim Kurumu (YÖK) gibi Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) mensupları, hâkimler ve savcılar, yüksek mahkeme üyelerine yine dokunmamak tercih edildi.

Kanun yürürlüğe girdiği andan itibaren ‘memur yargılamalarına amirin onayı şartı’ni getirdiği için hukukçular da suçluların korunmasına yönelik kullanılabileceği endişesi yarattı. Zamanla da bu endişenin yersiz olmadığı anlaşıldı: Kanun birçok defa, amirlerin yolsuzlukları, işkenceyi, siyasi cinayetleri, keyfi ve taraflı uygulamaları ‘Memurumdur yargılayamazsınız !’ diyerek sümenaltı etmesine yaradı

Memurların Yargılanması Hakkında Kanun

İzin vermeye yetkili merciler

Madde 3 - Soruşturma izni yetkisi;

- a) İlçede görevli memurlarhakkında kaymakam
 - b) İlde ve merkez ilçede görevli memurlar ...hakkında vali,
 - c) Bölge düzeyinde teşkilatlanan...görev yapan memurlar....hakkında görev yaptıkları ilin valisi,
 - d) Başbakanlık ve bakanlıklarınilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur...hakkında o kuruluşun en üst idari amiri,
 - e) Bakanlar Kurulu kararı ile veya Başbakanlık ve bakanlıklar ile bağlı kuruluşların merkez teşkilâtında görevli olup, ortak kararlar atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında ilgili bakan veya Başbakan,
 - f) Türkiye Büyük Millet Meclisinde görevli memurlar....hakkında TBMM Genel Sekreteri, TBMM Genel Sekreteri ve yardımcıları hakkında TBMM Başkanı,
 - g) Cumhurbaşkanlığında görevli memurlar ...hakkında Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri hakkında Cumhurbaşkanı,
 - h) Büyükşehir belediye başkanları, il ve ilçe belediye başkanları; Büyükşehir, il ve ilçe belediye meclisi üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında İçişleri Bakanı,
 - i) İlçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında kaymakam, merkez ilçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında buldukları ilin valisi,
 - j) Köy ve mahalle muhtarları ile bu Kanun kapsamına giren diğer memurlar ve kamu görevlileri hakkında ilçelerde kaymakam, merkez ilçede vali,
- Yokluklarında ise vekilleri tarafından bizzat kullanılır.... Ast memur ile üst memurun aynı fiile iştiraki halinde izin, üst memurun bağlı olduğu merciden istenir.

Olayın yetkili mercie iletilmesi, işleme konulmayacak ihbar ve şikayetler

Madde 4 - Cumhuriyet başsavcıları, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin bu Kanun kapsamına giren suçlarına ilişkin herhangi bir ihbar veya şikayet aldıklarında veya böyle bir durumu öğrendiklerinde ivedilikle toplanması gerekli ve kaybolma ihtimali bulunan delilleri tespitten başka hiçbir işlem yapmayarak ve hakkında ihbar veya şikayette bulunulan memur veya diğer kamu görevlisinin ifadesine başvurmaksızın evrakın bir örneğini ilgili makama göndererek soruşturma izni isterler.

Soruşturma izninin kapsamı

Madde 8 - Soruşturma izni, şikayet, ihbar veya iddia konusu olaylar ile bunlara bağlı olarak ileride soruşturma sırasında ortaya çıkabilecek konuları kapsar.Soruşturma sırasında izin verilen olay ve konudan tamamen ayrı veya farklı bir suç olarak nitelendirilebilecek bir fiil ortaya çıktığında, yeniden izin alınması zorunludur. Suçun hukuki niteliğinin değişmesi, yeniden izin alınmasını gerektirmez.

Memur Zırhı

Memurlara adeta dokunulmazlık sağlayan ve ön soruşturmayı tamamen idareye bırakan bu anlayış, hem evrensel hukuk kurallarını hem de Anayasayı ihlal ediyor.

Yargı birliği

* Bu tür bir uygulamayla öncelikle ‘yargı birliği’ ilkesinin altüst edildiği açık. Kişilere, suçlara göre ayrı yargılama kurallarının olması, adaletin sağlanması önündeki ciddi engellerden biri olarak duruyor.

Erkler ayrılığı

* Yargının soruşturma yetkisini memurlar açısından yürütme ve idareye bırakmak, ayrıca ‘erkler ayrılığı’ ilkesini çiğnemekten başka bir şey değildir. Bu uygulama Yargı Organı’na duyulan güvensizliği yansıtıyor ve ‘‘Hukuk devleti’’ bu imtiyaz ile sekteye uğruyor.

Eşitlik

* ‘Kanun önünde eşitlik’ hem TC. Anayasası’nda hem de uluslararası sözleşmelerde yer alan önemli bir ilkedir. Bu düzenleme ile memur olanlar ile olmayanlar arasında yargılama farkı yaratılması, eşitlik ilkesiyle bağdaşmaz. Oysa ki Anayasanın 10’uncu maddesi ‘*Herkes, kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.*’ der ve ekler, ‘*Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.*’ Bu nedenle, Anayasa’nın memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkındaki ceza kovuşturmasını idari merciin iznine bağlayan 129. maddenin son fıkrası ile birlikte Anayasaya aykırı olan 4483 sayılı Memurların Yargılanması Hakkındaki Kanun’un kaldırılması gerekir.

Hukuk güvenliği

* Devletin korunması gereken, Anayasanın 5'inci maddesinde yazıldığı gibi yurttaşın hukuk güvenliği ve toplumun çıkarlarıdır. Ancak memurların yargılanmasını yetkili amir iznine bağlamak, bürokratı toplum ve adalet karşısında 'Kol kırılır, yen içinde kalır' anlayışı ile koruma altına almaktadır. Vatandaşa memur açısından hukuk güvenliği sağlamanın yolu memuru yasalar karşısında korumak değil, denetimi sıkılaştırmaktır. İşkenceyi, görevi kötüye kullanmayı, zimmeti, rüşveti...vb. önlemenin tek yolu yargı yolunu etkinleştirmekten geğer.

Sonuç

Her demokratik hukuk devletinde olduğu gibi 'yargılama birliği' sağlamaktan geğer. Yani her suç için ayrı yargılama kuralı, kişiler için ayrı yargılama kuralı değil, herkes için ortak yargılama kuralları yaratılmalıdır. Eğer memurlarla ilgili ceza yargılamalarında özel ceza usul kuralları konulmak isteniyorsa bunun düzenlenme yeri her yurttaşa uygulanması gereken Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) olmalıdır.

Bir örnek

Memurların yargılanmalarını amirin iznine bağlamak, onlarca hak ihlalini faili meçhuller listesine soktu. Memurları kurtaran, mağdurları çaresiz bırakan bu uygulamanın son örneklerinden biri de şu:

Bütün Türkiye gördü ama faili meçhul kaldı

1 Mayıs'ta bütün Türkiye'nin günlerce izlediği bir görüntüydü. Polisin orantısız gücünden kaçan bir kadın yere düşüyor. Bir polis acımasızca kadının kafasına tekme atıyordu. Görüntü İşçi Bayramı'ndaki polis şiddetinin sembolü oldu. Bu olayın yaşandığı saatlerde, Cumhuriyet Gazetesi muhabiri Ali Deniz Uslu ve Esra Açıkgöz, gazete binasına girmek isterken saldırıya uğradı. Bir polis, Uslu'nun kolunu cop darbeleriyle kırdı. Olaylardan sonra valiliğin kararıyla İl Emniyet Müdürlüğü'nde soruşturma komisyonu oluşturuldu. Soruşturma sonucunda Bahçelievler Emniyet Müdürlüğü'nde görevli Mehmet Firuz B., Çiftçi'nin kafasını tekmeleyen; Mehmet Nuri Ö. de gazeteci Uslu'nun kolunu kıran polisler oldukları belirlendi. Soruşturma kapsamında, iki polisle ilgili kamera görüntüleri 7 Temmuz'da Emniyet Kriminal Polis Laboratuvarları Dairesi Başkanlığı'na gönderildi. Dairenin raporuna göre görüntüler 'yetersiz'di. Dosya, Memurların Yargılanması Hakkında Kanun gereğince soruşturma izni vermesi için Bahçelievler Kaymakamlığı'na gönderildi. Kaymakamlık kararında, ekspertiz raporu ve teşhis tutanağına değinilerek her iki polis için de soruşturma izni vermedi. Böylece, bu hak ihlali memur-amir elbirliğiyle halının altına süpürüldü. Yok mu oldu? Hayır. Halının altındaki diğer pisliklerle birlikte etrafa pis bir koku ve mikrop saçmaya devam ediyor.

DÜŞÜNCE SUÇU(!?)NA KARŞI GİRİŞİM

Tel.: +90 216 532 75 45, +90 216 492 0504

antenna@antenna-tr.org

